

## ČEDO ŽIC — PRVI SEKRETAR KOTARSKOG KOMITETA SKOJ-a ZA OTOK KRK

*Riko Miler*

Vrijeme početka najezde nacista na slobodu i život evropskih naroda 1938. godine bilo je crni predznak onoga što će doći. Bila je to više nego stravična i posljednja opomena za sve one koji su znali što nam prijeti, koji su znali što znači sloboda, što znači život. Za sve one koji su bili zaduženi da misle o sudbini svog naroda bilo je to vrijeme velike odgovornosti i nespokoja. Jedino onaj koji je u punoj mjeri ovako mislio i osjećao, u staroj Jugoslaviji, bila je KPJ na čelu s Titom. I ovoga puta, kada je bilo najteže, ona je opet digla glas i pozvala svoje članove na svoja mjesta, pozvala sve one koji cijene i vole život, koji vole slobodu — da se okupe, da se pripreme na pružanje otpora, na borbu.

Taj glas, taj poziv čuli su i njemu se odazvali i sinovi našega otoka. Trebalo je okupiti što više omladine, što više ljudi, onih za koje se znalo da misle i osjećaju slobodarski, napredno i pošteno. I ovdje u Krku članovi KPJ pratili su i poznavali sebi bliske, slobodi i svome narodu odane ljude, omladince i zato se tada još šire i čvršće počelo sa okupljanjem i povezivanjem ovih, pripremajući ih za oružani otpor klasnom neprijatelju i okupatoru koji je prijetio.

U tome pravcu i s tim ciljem dobio sam zaduženje da se sastanem s gimnazijalcem Čedom Žicom i da ga zamolim da pristupi organiziranom ilegalnom radu. Do ove odluke došlo je nakon dugog poznavanja i praćenja Čedinog odlučnog držanja, u njegovim otvorenim sukobima s nekim od nastavnika koji su krivo tumačili historijske i naučne činjenice. Zatim i zbog čitanja ilegalne štampe i druge napredne marksističke literature, radi čega su u gimnaziji u više navrata vođene istrage, te — konačno — zbog njegove neskrivene naklonosti borbi radničke klase i odanosti idejama KPJ.

Do našeg sastanka došlo je 7. travnja 1940. godine, u maslinjaku van Krka. Nakon što sam Čedi objasnio razlog sastanka kao i svu ozbiljnost, težinu i opasnost koja za njega proizlazi ako se odazove pozivu, uslijedio je njegov odgovor: »Prilično poznajem ciljeve KPJ;

znam i sve opasnosti koje iz toga rada proizlaze, no znadem i to da svatko tko je pošten, svatko tko cijeni i voli pravdu i istinu, tko voli svoj narod i želi njegovu slobodu, treba i mora u ovom pokretu učestvovati. Zato na mene možete računati.« I mi smo sa Čedom računali — i on nije izostao i nije iznevjerio. Od tada, u stvari, Čedo stupa na čelo omladinskog i skojevskog pokreta i postaje prvi sekretar Kotarskog komiteta SKOJ-a za otok Krk iako je tek 15. kolovoza 1941. godine formiran ovaj forum, a on bio izabran za njegova sekretara.

Poslije rata, imajući u vidu udio koji je Čedo Žic kao đak Krčke gimnazije, sin našega otoka i prvi sekretar KK SKOJ-a za otok Krk, svjesno i primjerno dao u ilegalnom radu i NOB-u, Nastavničko vijeće i Školski odbor Gimnazije u Krku donijeli su odluku da se gimnazija u Krku nazove njegovim imenom, a 7. travnja da se slavi kao Dan ove škole.

Samo kratko vrijeme nakon što je Čedo na sebe primio dužnost organizatora i rukovodioca omladine, pri gimnaziji u Krku formirane su dvije skojevske grupe — jedna u Dobrinju i jedna u Vrbniku. U Puntu je već ranije postojala skojevska organizacija. Pored ovih grupa, u ovim i drugim mjestima postojale su grupe napredne omladine s kojima se kontakt i rad održavao nešto drukčije. Čedo je redovno pješice ili biciklom obilazio SVOJU omladinu — kako je sam znao reći —. Ovima je nosio tada aktuelnu štampu i literaturu, s njima prorađivao važne materijale, objašnjavao, za pokret vezao i za borbu pripremao. Trebalo je samo vidjeti s koliko je odgovornosti i ponosa Čedo obavljao svoju dužnost. Vrativši se jednom sa sastanka svojih omladinaca, on je sa ponosom rekao: »Raste moja vojska, Riko; divni su, vidjet ćeš«.

No, nije samo rad s omladinom bila jedina Čedina dužnost. U više navrata zbog zadatka je putovao u Sušak po ilegalni materijal, te obavljao druge dužnosti za čije je izvršenje u to vrijeme, vrijeme okupacije, trebalo u sebi imati mnogo odanosti, ljubavi i mnogo smjelosti. Tada su ovakve dužnosti obavljali uistinu najpovjerljiviji i najsmjeliji. Donašajući ove dragocjene materijale, da bi putem zavarao neprijatelja, pakete s materijalom oblijepljivao bi reklamama i etiketama raznih lijekova koje je uzimao u apoteci svoga oca. Neću nikada zaboraviti onu radost i ponos u njegovu glasnu s kojim je nakon uspješnog povratka s materijalom (koji bi odmah nakon povratka zakopavao u svom vinogradu u Redagari) prolazeći ulicom, glasno uzvikivao bilo što nevezano i time svojim drugovima javljao da budu bez brige, da se s uspjehom i sretno vratio.

Dužan sam ovdje navesti da je u radu na organiziranju ilegalnog rada gimnazijske omladine neprocjenjivu pomoć pružao tada Čedin razrednik, profesor matematike i fizike Viktor Mihovilić. Jedan od načina pružanja ove pomoći bio je slijedeći: ovaj je drug i stari ilegalni radnik u više slučajeva od moga poslodavca tražio da svoga radnika tj. mene, pošalje da ga šiša — jer da navodno nema vremena ili je bolestan. Tada u njegovu stanu u potkrovlju Đačkog doma, davao

mi je uputstva i upozorenja, a koja su se odnosila na Čedin rad sa đacima. Poznavajući — kako se to kaže — u dušu svakoga od svojih đaka, upozoravao je na koji način može sa kojim od njih da se radi i do koje mjere može da se kojemu povjerava. Ovo sam ja zatim prenosio na Čedu kako bi njegov rad sa ovima bio što uspješniji i sigurniji. Smatram da nije bezvrijedno spomenuti da je drug Mihovilić za svakoga đaka, a posebno za one koje je smatrao dostojnima da budu članovi SKOJ-a, uporno tražio da budu dobri đaci i da drugima služe za primjer.

Poslije rata, u razgovoru s pokojnim profesorom krčke gimnazije Ivanom Lovrićem, ovaj mi je između ostalog rekao kako je razred u kome je bio Čedo s njihovim razrednikom Mihovilićem unutar razrednog vijeća bio poznat kao »crveni razred«. Jedan, pak od profesora, na saslušanju koje je u gimnaziji vođeno u vezi s Čedom, rekao je: »Ti ćeš Čedo na ministarsku stolicu ili na vješala«. Sada, kada pomislim na ovo »proročanstvo« uviđam da je ono bilo pravilno izrečeno. Od strane domaćih neprijatelja i okupatora Čedo je samo svojom lukavošću i srećom umakao vješalima ili puščanom zrnu, dok je velika nesreća, kako za Čedu, a tako i za nas sve, onemogućila uistinu doraslome i zaslužnom Čedi da poslije rata zauzme jedan od visokih društvenih položaja.

Dozvolite mi da ovdje spomenem nekoliko učenika Krčke gimnazije iz tzv. »crvenog razreda« i prve skojevske grupe pri gimnaziji kojih se sjećam. Pored Čede bili su to: Boris Anzulović, Ivan Radošević, Vanda Komparić, Lino Bolmarčić, Ivan Galantić, Vilko Fiuman, Đuro Miličević, Bogumil Randić, Branko Žic i još neki. Od navedenih prvih petero — vršeci svoje dužnosti boraca NOV — nisu dočekali zaslužene radosne dane slobode.

O ilegalnom radu na Krčkoj gimnaziji svjedoči i rezultat pretrage što su je izvršili žandari 1940. godine u krčkom Đačkom domu. Kod učenika su tada pronađeni zabranjeni leci: »Molotov govori«, »Radnom narodu grada i sela«, odlomak iz knjige »Od tri milijuna trojica« i drugo.

U listopadu 1941. godine zajedno sa Čedom bio sam uhapšen. S njim sam proveo dva mjeseca u tršćanskom zatvoru »Coroneo«, a zatim jedanaest mjeseci u internaciji u Južnoj Italiji. Ovdje sam imao vremena i još više mogućnosti da u teškim i nezavidnim prilikama još bolje upoznam Čedu Žica. Tu sam upoznao njegov uzoran odnos i pažnju prema drugu i sredini u kojoj smo živjeli, osjećaj prema svome narodu i čovjeku koji je nedužan stradao. Čedo je među nama bio najmlađi, ali zato najsposobniji i najspremniji da tumači i objasni ideje i puteve marksizma, da dokaže nužan i ispravan put naše oružane borbe. Njegovo dostojno držanje prema fašističkim vlastima bilo je takvo da je više puta pozivan na saslušavanje i prijetnje. Samo njegova bolest spasila ga da ne bude još jednom kažnjen i prebačen u još teže uvjete života u zarobljeništvu. On je naučio i stalno njegovao saznanje da se samo putem pridobijanja svoje okoline i masa, putem

borbe i žrtava, oslobađa čovjek i stiče sloboda. Čedo je bio čovjek, a to uistinu znači mnogo, uistinu zvuči gordo!

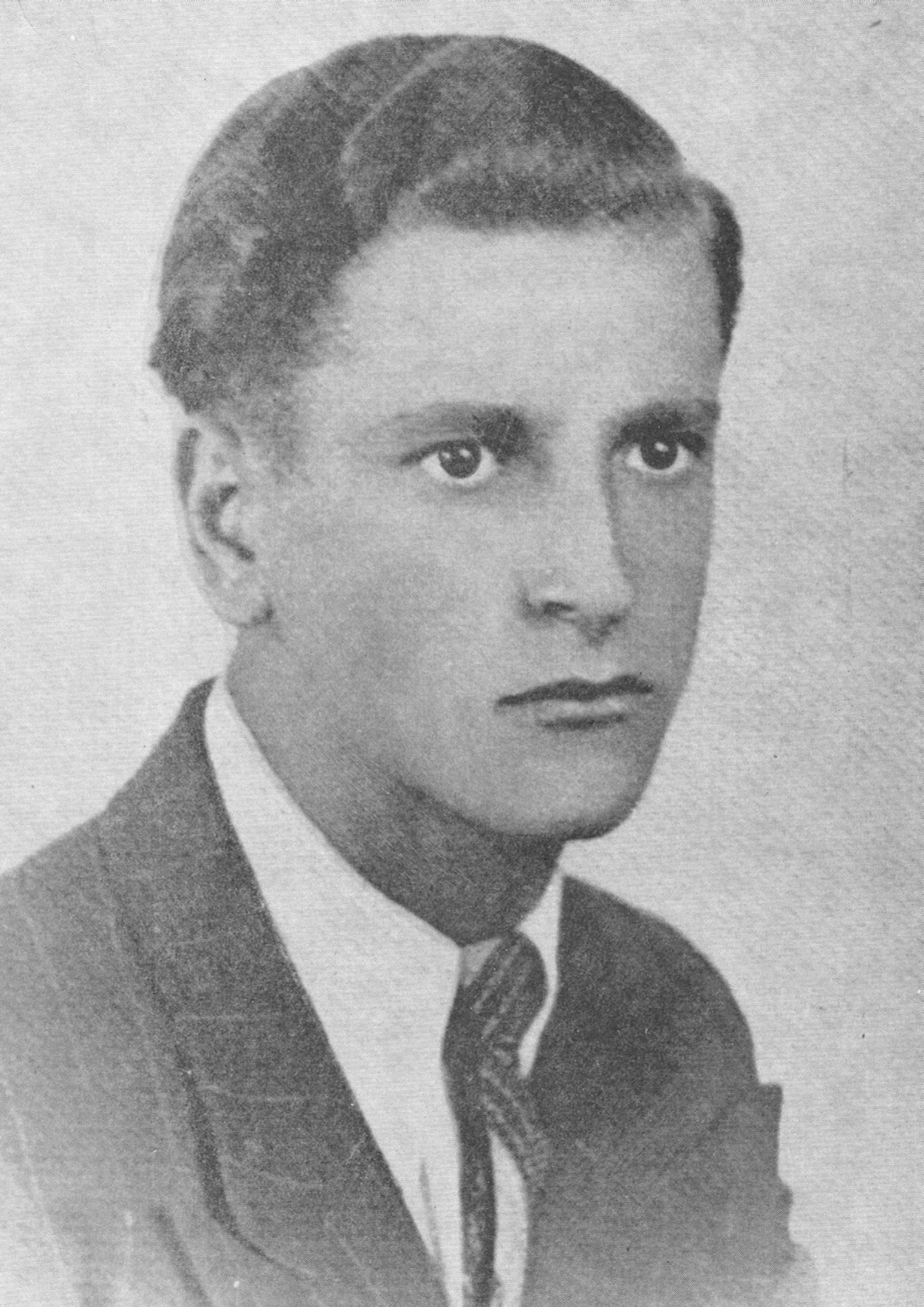
Ja sam Čedu povezao s organiziranim ilegalnim radom, a zatim sam od njega učio i mnogo naučio. On me bodrio, govoreći kako će žrtve sviju nas sigurno donijeti bolji život. On je za mene bio primjer u koji se treba ugledati. Zato sam uistinu i do najveće mjere ponosan da je Čedo Žic bio moj prijatelj i moj drug.

Ove moje — samo skromne navode — o vrlinama Čede kao svjesnog i odanog borca i čovjeka, najuvjerljivije potvrđuju i zapisi iz njegova dnevnika koji je počeo pisati u svojoj sedamnaestoj godini života, a koji je više nego bogati dokazni materijal o tome kako je on živio, mislio i osjećao, kako je gledao na događaje bliže i dalje okoline, što je sve učinio i što je sve bio spreman učiniti da bi ovaj naš svijet bio bolji i sretniji.

Odmah poslije kapitulacije fašističke Italije Čedo se vraća na svoj otok i opet se nalazi u prvim redovima boraca za oslobođenje. Vršeći dužnost u Agitpropu za Hrvatsko primorje, on je po mjestima našega otoka podučavao, održavao zborove, govorio i objašnjavao i pozivao. Na ovoj dužnosti, gubi svoj mladi život noću između 22. i 23. veljače 1944. godine u uzburkanim i hladnim valovima našega plavog Jadrana kojeg je on toliko ljudski volio i junački branio.

Tako je u prilog naše borbe i temelje naše pobjede, u sticanju uvjeta i postizavanja boljeg života, svjesno, nesebično i ljudski darovan još jedan mladi život, pun života, a opet bez života — samo zato da bi pobijedila istina i pravda, a ljudi živjeli životom dostojna čovjeka.

Onaj tko je poznavao našega Čedu, taj zna da je on vrio od mladosti, želje za životom, ljubavi prema djevojci, ali je isto tako u životu nalazio puno ljubavi za čovjeka pa bio to nemoćan starac, bosonogo dijete, bolesna tetka ili neki prerano ugasli život. Bio je uvijek okrenut čovjeku, bio je spreman da mu pomogne, za njega se borio, za njega — čovjeka, dao je i svoj mladi život.



**Spomenica  
gimnazije »Čedo Žic«  
u K r k u  
1921 - 1971**

**K R K  
1971**

# KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA  
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 3

*Urednički odbor:*

*dr BRANKO FUČIĆ*

*PETAR STRČIĆ (glavni urednik)*

*RIKARD ŽIĆ*

*RUDOLF ŽIĆ*

*Urednik ovog sveska:*

*FRANJO MATEJČIĆ*

*Slika na koricama:*

*ANTON DEPOPE (Motiv grba grada Krka)*